

VÝTVARNÉ HRÁTKY A POHÁDKY

Pro děti od 2 let

Petra Vondrová

- NÁMĚTY NA VÝTVARNÉ ČINNOSTI
- NEOBVYKLÉ POMŮCKY
- NOVÉ TECHNIKY A ZAJÍMAVÉ MOTIVY

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Mgr. Petra Vondrová, Ph.D.

VÝTVARNÉ HRÁTKY A POHÁDKY

Pro děti od 2 let

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
www.grada.cz
jako svou 3212. publikaci

Odpovědná redaktorka Dana Trojáková
Sazba a zlom Václav Juda
Návrh a realizace obálky Daniela Eftimiadisová
Počet stran 120
Vydání 1., 2008

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2008
Cover Photo © isifa.com

ISBN 978-80-247-1789-0 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6192-3 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2011

Úvod	7
Vysvětlivky k použitým ikonám	9
Hrajeme si s modelínou a dalšími materiály	10
Barevný had – pohádka: O hadovi a Pavlince	11
Barevný talířek – pohádka: O Pavlíkovi a talířku	13
Kouzelné houby – pohádka: O Alence a čarodějných houbě	15
Lodička na jezeře – pohádka: O lodičce	17
Koláč, ten mám rád(-a) – Básnička: Koláč	19
Moje maminka – básnička: Maminka	21
Podzimní krajina – básnička: Podzim	23
Moje oblíbené jídlo – básnička: Knedlíky	25
Tvoříme z barevných plastových uzávěrů	27
Kouzelný barevný strom – pohádka: O jabloňce a barevném ptáku	28
Moje maminka s barevnými vlasy – pohádka: O Martince	30
Domeček – pohádka: O třech domečcích	32
Květina – pohádka: O Patrikovi a kytičce pro maminku	35
Rybka s barevnými šupinami – pohádka: O kouzelné rybce	37
Papoušek – pohádka: O opičce Zoe a ztraceném papouškovi	39
Rámeček na fotografii aneb Dárek pro maminku – básnička: Obrázek	41
Hrajeme si s papírovými krabicemi a rulkami a dalšími materiály	43
Zahrada – básnička: Zahrada	44
Zasněžená hora – pohádka: O Renatce a Krakonošovi	46
Sněhuláček – básnička: Sněhulák	49
Moje kamarádka rybka – básnička: Rybka	51

Lev – básnička: Lev	54
Město, kam bych rád jel na výlet – příběh: O Marušce	56

Hrajeme si s přírodninami 59

Lesní brouk – pohádka: O broučkovi a srnečce	60
Sluníčko – pohádka: O sluníčku	62
Květina z barevných listů – básnička: Kytička	64
Můj dřevěný kamarád a pomocník – pohádka: O Ríšovi a jeho dřevěném kamarádovi	67
Pohádková krajina – pohádka: Tři přání	69
Zasněžený domeček – básnička: Chaloupka	72
Korále – příběh: O Petříkovi	74
Africká maska – básnička: Maska	76
Jablíčkový čertík – příběh: O Jakoubkovi a jablíčkovém čertíkovi	79

Hrajeme si s plechovkami, drátky a jinými kovovými předměty 82

Domeček pro mého medvídka – pohádka: Domeček pro medvídka	83
To jsem já aneb Autoportrét – básnička: Podívej se do zrcadla	86
Letní sluníčko – básnička: Sluníčko	88
Čarodějně brýle – příběh: O Radimovi a tajemné krabici	90
Ježek – příběh: Lucinka a ježci	92

Hrajeme si s papírem a papírovými tácky 94

Kytička – příběh: O Beátce a kytičce	95
Můj skřítek na hraní i na parádu – pohádka: O skřítkovi Spáníčkovi	98
Stromeček jako adventní kalendář – příběh: O Dominikovi	100
Sněhulák – pohádka: O Natálce a sněhulákovi	104
Kočka – básnička: Kočička	106
Indián – záložka do knížky – básnička: Indián	108

Použitá literatura 111

Knížka Výtvarné hrátky a pohádky je určena dětem, které rády tvoří s rozmanitými výtvarnými materiály. Knížkou nás provázejí dva sourozenci – Filípek, kterému je pět let, a Zuzanka, které jsou tři roky. Společně se svou maminkou poznávají různé výtvarné materiály, hrají si s nimi, tvoří z nich výtvarná díla.

Knížka je rozdělena do šesti hlavních kapitol: **Hrajeme si s modelinou, Tvoříme z barevných plastových zátek, Hrajeme si s papírovými krabicemi a rulkami, Hrajeme si s přírodninami, Hrajeme si s drátky, plechovkami a jinými kovovými předměty, Hrajeme si s papírem a papírovými tácky.**

Každá kapitola obsahuje několik výtvarných lekcí, které se věnují konkrétnímu tématu.

Každou z lekcí doprovází pohádkový příběh nebo básnička. Pohádky a básničky přibližují dítěti konkrétní téma, výtvarný materiál, pomáhají v rozvíjení jeho fantazie a kreativity.

V každé lekci najdeme motivační část, ve které maminka děti seznamuje s konkrétním tématem, materiálem, výtvarnou technikou. Prostřednictvím obrázků nebo povídaní si děti rozšiřují znalosti o konkrétním tématu.

Následuje seznam pomůcek a materiálů pro výtvarnou činnost a postup výtvarné aktivity.

Závěr lekce je věnován hodnocení vytvořeného díla, jeho instalaci apod. Některé z lekcí obsahují i Doporučení, která nabízejí další aktivity, které se týkají buď vytvořeného díla, nebo s ním souvisejí.

Některé z výtvarných lekcí obsahují i Obměnu. Zde je uvedeno, jaký jiný materiál zvolit k tvorbě díla nebo jaké další téma je možné zpracovat.

Lekce jsou pro názornost doprovázeny černobílou ilustrací výsledných dílek. V lekci, kde jsou potřebné šablony, jsou nakresleny i náčrty šablon.

Knížka však obsahuje i barevnou přílohu fotografií vybraných výtvarných dílek.

Výtvarné náměty jsou určeny pro děti od tří do deseti let. Publikace je určena rodičům, učitelkám v mateřských i základních školách (prvního stupně), vychovatelům a dalším pedagogickým pracovníkům.

Upozornění

Všechny výtvarné činnosti jsou v knížce popisovány tak, že je tvoří obě děti – Zuzanka i Filípek. Proto občas v závěru lekce dostává maminka například dvě květiny nebo dva dárečky – od každého dítěte zvlášť.

Některé výtvarné aktivity jsou jednoduché a děti je celé provádějí samy, jinde potřebují pomoc dospělého – například s přípravou šablony, s lepením, s provlékáním provázku apod. Složitější výtvarné aktivity je vhodné si rozdělit na dvě části.

Na začátku každé lekce je uvedeno, pro které roční období je uvedena výtvarná činnost vhodná. Vybraná výtvarná témata je však možné vytvářet během všech čtyř ročních období.

Pro některé z výtvarných aktivit je lepší, pokud je provádíme doma – u stolu nebo na zemi, pro jiné je vhodnější tvorba venku – na zahradě, na louce, u lesa apod.

Pro děti doporučuji na tyto aktivity připravit speciální oblečení – staré kalhoty, košili, boty, pokrývku hlavy i ponožky. Volíme takové oblečení, které si děti mohou umazat a je pohodlné. K výtvarné tvorbě je také potřeba mnoho hadříků, které si postupně shromažďujeme.

K tvorbě na stole i na zemi je dobré použít prostorný igelit nebo alespoň staré noviny.

Doporučuji připravit každému dítěti zvlášť jeho kuřík pro výtvarné potřeby. Do něho dáme základní výtvarné pomůcky: vodové a temperové barvy, štětce, houbičku na nádobí, drátěnku, nůžky, modelínu, barevné voskovky, černou tuš, špejli, hadřík, sklenici na vodu, lepidlo. Další pomůcky a materiál ke konkrétní výtvarné tvorbě dětem vždy připravíme.

Do staré krabice nebo proutěného koše si shromažďujeme zbytky látek, klubíček vln, kousky stužek, krajek, kožešiny, nepotřebné knoflíky apod. Do druhé krabice nebo košíku si uschováváme zbytky rozmanitých papírů – kartony, barevné papíry, vlnitou lepenku, průklepové papíry, ubrusky apod. Tyto zbytkové materiály pak průběžně využíváme při výtvarných činnostech.

Pokud máme možnost, dokumentujeme vybrané výtvarné lekce fotoaparátem nebo videokamerou. Fotografie lze použít do expozice společně s vytvořenými dílky a také do fotoalb dětí. Na záběry z videa se podívají rádi děti i dospělí.

Vysvětlivky k použitým ikonám

Motivace ke hře:

pomůcky k motivaci

Výtvarná tvorba:

doporučené roční období k tvorbě

místo akce

pomůcky a materiál k výtvarné činnosti

postup

Hrajeme si s modelínou a dalšími materiály

Maminka Filípkovi a Zuzce koupila balíčky s modelínou. Oba měli velikou radost. Modelínu si prohlédli a zkusili z ní vymodelovat zvířátko i hlavu maminky. Pak si od maminky půjčili váleček na rozválení těsta a zkusili si z modelíny udělat placku. Maminka pak oběma dětem ukázala několik dalších materiálů, které mohou k tvorbě s modelínou použít – kámen, dřevěný kolíček na prádlo, provázek, plastový tácek...

A tak si děti hrály s modelínou a různými materiály. Vytvořily si hada, lodičku, koláč, houbu, oblíbené jídlo, barevný talířek, maminku nebo podzimní krajinu.

Co děti k modelování použily? Špachtličku, plastový nožík, vidličku nebo brčko na pití.

Před tvorbou nebo po ní maminka dětem vyprávěla pohádky: O hadovi a Pavlínce, O lodičce, O Pavlíkovi a talířku, O Alence a čarodějně houbě nebo dětem říkala básničky: Koláč, Knedlíky, Maminka či Podzim.

Modelování a práce s modelovacími hmotami jsou důležitou součástí rozvoje kreativity, fantazie a hravosti nejmenších dětí. Při práci s modelínou lze použít i jiné atypické materiály, s nimiž si tvorbu oživíme. Mezi takové materiály patří například kámen, provázek, větvičky, chlupaté drátky...

Barevný had

Prostorová práce

doma, u stolu

léto

Pohádka: *O hadovi a Pavlínce*

Jednoho dne si hrála holčička Pavlínka na zahradě u svého domečku. Skákala přes švihadlo a házela si míčem. Najednou se jí míč zakutálel do trávy. A když ho chtěla sebrat, objevila se za ním hlava hada. „Neboj se, Pavlínko, já tě znám,“ promluvil had lidským hlasem a pokračoval: „Mohla bys mi pomoci a ozdobit mi moji kůži barevnými proužky nebo kolečky? Máme dnes u lesa s ostatními zvířátky oslavu léta, které teď přichází. Každý z nás má přijít co nejvíce barevný jako je léto samo,“ řekl had Pavlínce. A co na to Pavlínka? Usmála se na hada, přinesla si ze svého pokojíčku kousek modelíny a ozdobila hadovi kůži barevnými kolečky.

obrázky hadů, použijeme například Atlas obratlovců

Motivace:

Maminka ukáže dětem obrázky různých hadů. Povídají si o nich. Všímají si, jak hadi vypadají, jakou mají kůži, jak se chovají apod.

Maminka vezme do ruky švihadlo.

Děti si představí, že se proměnilo v hada.

Hra se švihadlem:

Děti drží švihadlo na jednom jeho konci, hýbou rukou a pohybují se dopředu. Vlní švihadlem a napodobují vlnění hada.

Položí švihadlo na zem. Přeskakují přes něj.

Maminka přiváže oba konce švihadla ke dvěma židlím. Děti podlézají pod švihadlem nebo ho přelézají.

Zkusí skákat přes švihadlo.

Děti položí švihadlo na zem a lehnou si na břicho. Plazí se jako hadi po zemi.

 modelína, kousek provázku, dvě fazole, barevné stužky, nůžky

Modelujeme z modelíny hada.

Na místo očí vtiskneme do modelíny dvě fazole.

Hada omotáme okolo provázku.

Konec provázku nad hlavou hada i druhý konec provázku necháme delší.

Nastříháme ze stužek pět různě dlouhých proužků a přivážeme je ke spodní části provázku.

Na druhém konci provázku vytvoříme smyčku na zavěšení.

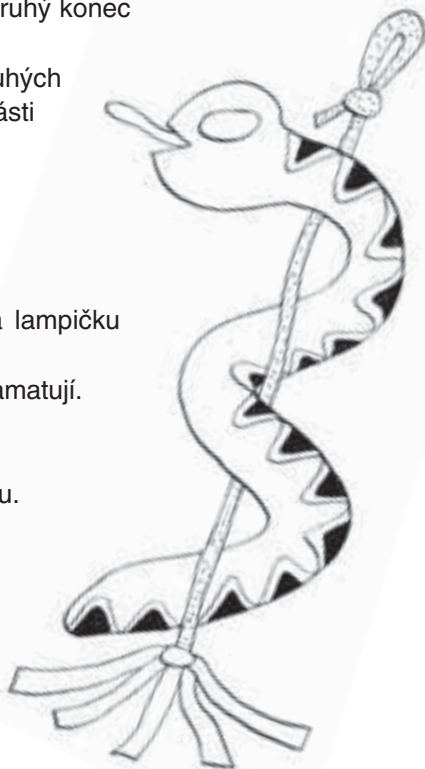
Závěr:

Zuzka s Filípkem si zavěsí hady na lampičku v pokoji.

Děti si připomenou, co si o hadech pamatují.

Obměna:

Tvoříme jiné zvíře nebo pnoucí květinu.

Barevný talířek

Prostorová práce

doma, u stolu

jaro, léto nebo podzim

Pohádka: **O Pavlíkovi a talířku**

Pavlík jí rád na svém oblíbeném talířku. Jsou na něm namalovaná barevná autíčka a barevné puntíky.

Jednou mu však talířek spadl na zem a rozbil se. Pavlík plakal a plakal. „Co teď budu dělat? Kam si budu dávat jídlo?“ ptal se maminky. „Koupíme nový talířek,“ řekla mu maminka. Ale Pavlíkovi se žádný talířek v obchodě nelíbil. Byl stále smutnější a smutnější. Když večer usnul v postýlce, zdál se mu sen. Ve snu se mu zjevila víla, která měla dlouhý závoj a ten hýřil spoustou barviček. Víla Pavlíkovi poradila, ať si vytvoří talířek sám a takový, jaký bude chtít. Když se ráno Pavlík probudil, našel na nočním stolku u lampičky ležet balíček modelíny. Ihned vyskočil z postele a vymodeloval si svůj krásný barevný talířek. Vystavil si ho v kuchyni. Teď už mu nevadilo, z jakého talířku bude jíst. Ten jeho vlastoručně vyrobený talířek se na něj při každém jídle „usmíval“.

několik talířků s rozmanitými vzory, dřevěný váleček na těsto, kousek těsta a modelíny

Motivace:

Maminka si s dětmi prohlédne několik talířků – všimají si, jaké mají vzory a barvy.

Pak je maminka seznámí s válečkem na těsto.

Rozválí válečkem kousek těsta a pak i kousek modelíny. Zuzka s Filípem napodobují maminku a vyzkoušejí si práci s válečkem.

tvrdý karton vystřižený z krabice od bot, modelína, malý dřevěný váleček, sklenička od přesnídávky, malý talířek

Příprava:

Maminka obkreslí na tvrdý karton talířek. Dle obrysu kolečko vystřihne.

Modelujeme z modelíny několik proužků. Střídáme různé barvy. Proužky k sobě spojíme a stáčíme je do tvaru šnečí ulity.

Připravený tvar rozválíme válečkem, barvy se zapustí do sebe.

Přeneseme barevnou modelínovou plochu na papírovou podložku a rukama ji k ní přitlačíme.

Okraje talířku na koncích podložky upravíme rukama.

Na barevný talířek postavíme sklenici a rukama ji zatlačíme do podkladu.

Okolo horní části skleničky přivážeme kousek přírodního lýka.

Do skleničky nalijeme trochu vody a vložíme do ní natrhané květiny.

Závěr:

Zuzka a Filip si postaví svá dílka na parapet u okna.

Pokud děti chtějí, mohou věnovat talířek s kytičkou jako dárek – například babičce.

Obměna:

Místo kolečka tvoříme jinou šablonu ve tvaru auta, květu, hlemýždě...

Do sklenic dáme místo květin svíčku nebo větvičky s podzimními listy.

Kouzelné houby

Prostorová práce

doma, u stolu

podzim

Poznámka:

Během vycházky v přírodě si děti najdou větší placatý kámen a několik drobných kamínků. Doma kameny omyjí a nechají je oschnout. V přírodě si najdou i několik drobných větviček, jehličnatou větvičku.

Pohádka: *O Alence a čarodějně houbě*

Alenka chodila ráda do lesa na houby. Doprovázela tam často svého dědečka, který znal v lese každou houbu. Cestou si spolu povídali o zvířátkách, která v lese žijí, o stromech, které tam rostou, poznávali druhy hub.

Jednou našla Alenka v lese v mechu u velikého dubu prapodivnou houbu, která byla celá pruhovaná. Jeden pruh byl žlutý, druhý červený, třetí modrý. Ani dědeček takovou houbu neznal. Najednou houbu na Alenku promluvila lidským hlasem: „Protože se vždycky chováš v lese hezky a ničemu živému zde neublížeš, splním ti jedno přání...“ Alenka se na houbu usmála, poděkovala jí a požádala o nové kolo, po kterém už dlouho toužila...

Kapesní atlas: Houby, kameny, zbytky vln, nůžky

Příprava:

Maminka nastříhá z vln malé kousky.

Motivace:

Na procházce v lese hledají maminka a děti houby. Pozorují jejich rozmanitost.

Po návratu domů si prohlédnou několik vybraných obrázků hub v atlase. Houby pojmenují. Povídají si o houbách – kde rostou, jaké druhy hub jsou jedlé, jaká jídla si z nich lze uvařit. Povídají si také o tom, jak se chovat v lese při sbírání hub.

Hra s kameny a vlnou:

Filípek se Zuzankou se posadí na koberec. Z kamenů a kousků vln skládají houbu.

 zelená temperová barva, štětec, větší placatý kámen a drobné kamínky, kousky větviček, jehličí, modelína, drobné větvičky

Na velký kámen malujeme zelenou barvou. Necháme barvu zaschnout. Z modelíny modelujeme houbu.

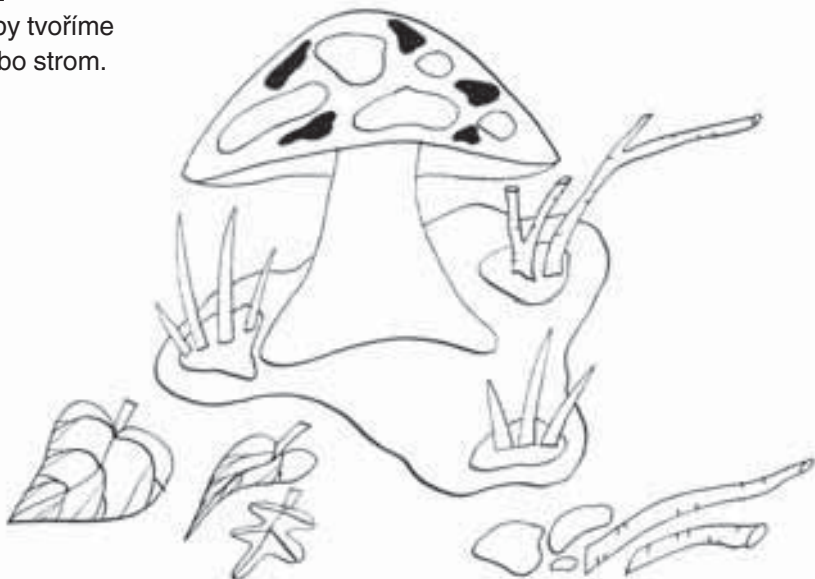
Konec nohy houby přimáčkneme k připravenému kamennému podkladu. Na kámen okolo houby přimáčkneme několik malých kousků modelíny. Do nich zapíchneme větvičky, kamínky, jehličí...

Závěr:

Zuzka s Filípem položí kousek hnědé látky na parapet u okna. Na látku postaví kameny s houbičkami. Okolo houbiček na látku položí ještě drobné větvičky, semínka šišek, jehličí, listy. Napodobí les. Společně s maminkou si uvaří jídlo z hub a pochutnají si na něm.

Obměna:

Místo houby tvoříme květinu nebo strom.

Lodička na jezeře

Asambláž

doma, u stolu

léto

Pohádka: *O lodičce*

Na okraji jezírka kotvilo několik lodiček. Každá z nich se při vyprávění pyšnila, kolikrát už objela jezero, kolikrát už byla na řece nebo dokonce i u moře. Jen jedna malá lodička stála na druhé straně jezírka a nemohla vyprávět nic. Již dlouho na ní nikdo nejel, nikdo ji nepoužíval.

Jednoho rána se lodička probudila a podivila se tomu, co se dělo. Na lodičce se objevil tatínek se dvěma kluky. Kluci si vzali kbelíky, kartáče, hadry a začali lodičku čistit. Tatínek si vzal štětku, otevřel plechovku s barvou a začal lodičku natírat. Během dvou dnů byla lodička jako proměněná. Všechny lodě okolo ji obdivovaly, jaká je nyní krásná a barevná. Třetí den vyplula lodička s tatínkem a kluky na jezírko. O prázdninách dokonce povozila kluky i na moři. Už nemusela být smutná a mohla ostatním lodím také vyprávět, co všechno se jí během cesty přihodilo.

prádelní šňůra, barevné papíry, obrázky lodí (použijeme časopisy, katalogy cestovních kancelář, knížku Řeka)

Příprava:

Maminka nastříhá z barevných papírů rozmanité kousky.

Motivace:

Maminka si s dětmi povídá o jezerech, řekách, mořích a různých typech lodí, které na nich vidíme. Děti si prohlédnou několik typů lodí na obrázcích.

Hra s prádelní šňůrou a kousky barevného papíru:

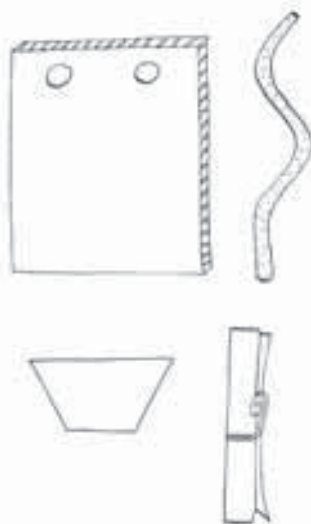
Filípek a Zuzanka si vezmou kus prádelní šňůry. Skládají z něj na koberci tvar lodě. Plachty i spodní část lodě zdobí kousky barevných papírů.

 víko z krabice od bot, nůžky, dřevěná špachtlička, modrá a bílá modelína, bílý karton formátu A6, dřevěný kolíček, vodové barvy, štětec, lepidlo, provázek

Příprava:

Z víka krabice ustříhne maminka podklad ve tvaru čtverce o velikosti přibližně A5. Do horní části podložky udělá nůžkami dva otvory na protažení provázku.

Na bílý karton nakreslí tužkou šablonu spodní části lodě (druhou část tvoří kolíček).

تصميم

Na podložku z tvrdého kartonu rozmazáváme špachtličkou modrou a bílou modelínu, tvoříme jezero.

Na šablonu lodičky malujeme vodovými barvami a štětcem.

Barvami malujeme i na dřevěný kolíček, který představuje stěžň lodě.

Necháme barvy zaschnout.

Kolíček umístíme do jezera – přimáčkne ho do modelíny.

Na jeho spodní třetinu lepíme papírovou část lodě.

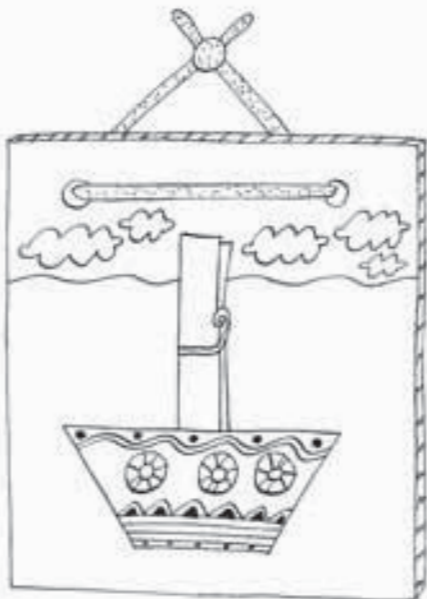
Otvory protáhneme provázek na zavěšení.

Závěr:

Děti si vystaví obrázky doma na stěně.

Obměna:

Tvoříme strom v podzimní nebo jarní zahradě.

Koláč, ten mám rád(-a)

Asambláž

doma, u stolu

všechna roční období

Básnička: Koláč

Koláč ten já moc rád mám,
sám si ho i udělám.
Nasbírám si maliny, borůvky či jahody.
Na těsto je dám a za chvíli,
až se koláč upeče,
si na něm pochutnám.

barevné kousky papírů a látek, fazole, knoflíky, obrázky různých koláčů (použijeme libovolnou kuchařskou knihu)

Příprava k motivaci:

Maminka vystřihne z balícího papíru velké kolo a z látek a papírů nastříhá menší rozmanité tvary.

Motivace:

Maminka se s Filípkem a Zuzkou posadí na koberec. Děti si s maminkou povídají o koláčích – jaký koláč mají nejraději, jaký by si rády doma upekly apod.

Maminka si s dětmi prohlédne několik různých koláčů na obrázcích. Pozorují, jaké mají tvary, čím jsou plnější.

Maminka položí na koberec před děti papírové kolo. Děti ho zdobí kousky látek, papírů a také fazolemi nebo knoflíky tak, aby vytvořily koláč.

papírový talíř, modelína, fazole, kamínky

Příprava:

V přírodě si nasbíráme několik drobných kamínků.

Z modelíny modelujeme kousky a lepíme je na celý okraj talíře.

Pak přimáčkneme několik kousků modelíny dovnitř talíře. Do kousků vtlačujeme kamínky nebo fazole. Tvoříme oblíbený koláč.

Závěr:

Filip i Zuzka si položí vytvořené koláče na jídelní stůl.

Společně s maminkou si prohlédnou jejich barevnost.

Maminka pro děti připraví na talířek opravdový koláč, který za odměnu snědí.

Obměna:

Místo koláče tvoříme pizzu.